

ผลของกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล*

เบญจพร จิงเกรียงไกร** ค.ด. (อุดมศึกษา)

อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์*** ค.ด. (อุดมศึกษา)

ปทีป เมธาคุณวุฒิ**** Ph.D. (Curriculum & Instruction)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาลด้านคุณธรรมจริยธรรม คือ ความเมตตากรุณา ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และความเสียสละ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ของสถาบันการศึกษาพยาบาลที่อยู่ในกำกับของรัฐแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรม แบบประเมินคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านคุณธรรมจริยธรรม และแบบประเมินการจัดกิจกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย และการทดสอบที่ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ความเข้าใจ และด้านเจตคติ หลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) คะแนนเฉลี่ยรวมหลังเข้าร่วมกิจกรรมด้านความรู้ความเข้าใจคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับดี 3) ผลการประเมินการจัดกิจกรรมโดยนักศึกษา มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จากการศึกษาสามารถนำกิจกรรมไปใช้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักศึกษาพยาบาล โดยปรับเนื้อหาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความรู้และประสบการณ์ของนักศึกษา

คำสำคัญ: คุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะทางวิชาชีพของพยาบาล กิจกรรมเสริมหลักสูตร

---

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสมาคมศิษย์เก่าพยาบาล รามาธิบดี

**นิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

***Corresponding author, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, Email: Arunee.Ho@chula.ac.th

****ศาสตราจารย์กิตติคุณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Effects of Professional Characteristics Development Activities for Nursing Students*

Benchaporn Chuengkriangkrai** Ph.D. (Higher Education)

Arunee Hongsiriwat*** Ph.D. (Higher Education)

Pateep Methakunavudhi**** Ph.D. (Curriculum & Instruction)

Abstract

The research aimed to examine the effects of professional characteristics development activities for nursing students. The professional characteristics were nursing ethics consisting of compassion, responsibility, honesty, and dedication. The samples consisted of 30 second-year nursing students of a public nursing educational institute in Bangkok. The research instruments were activity plans, the assessment form of professional characteristics related to nursing virtue and ethics, and the assessment form of activities arrangement. Data were analyzed using descriptive statistics and paired t-test. The results revealed that: 1) the mean scores of professional characteristics related to nursing virtue and ethics, which consist of cognitive and attitude domains of the post-test were significantly higher than those at the pre-test, 2) the total mean scores in the cognitive domain of virtue and ethics after participating in the arranged activities were at the good level, 3) The satisfaction of arranged activities by students' assessment was at highest level. From this study, the activities could be applied to develop virtue and ethics for nursing students by adjusting the learning contents to be appropriate for the knowledge and experience of students.

Keywords: Virtue and ethics, Professional characteristics of nurses, Extracurricular activities

---

*This article was a part of doctoral dissertation (higher education), Faculty of Education, Chulalongkorn University and this study was funded by CU. Graduate School Thesis Grant and Ramathibodi Nurses' Alumni Association

** Ph.D. Candidate, Higher Education Program, Faculty of Education, Chulalongkorn University

***Corresponding author, Assistant Professor, Faculty of Education, Chulalongkorn University, E-mail: Arunee.Ho@chula.ac.th

****Professor Emeritus, Faculty of Education, Chulalongkorn University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพยาบาลเป็นการปฏิบัติต่อบุคคล พยาบาลต้องเป็นผู้ที่เต็มใจและตั้งใจในการปฏิบัติงานด้วยความรู้และทักษะในขอบเขตตามความรับผิดชอบของวิชาชีพ และรักษาคุณภาพการพยาบาลด้วยคุณธรรมจริยธรรม¹ สภาการพยาบาลซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพได้ออกข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยการรักษากฎจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2550 จำนวน 3 หมวด 35 ข้อ สำหรับผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ทุกคนยึดถือปฏิบัติตาม² และสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศจรรยาบรรณพยาบาลฉบับปี พ.ศ. 2546 จำนวน 9 ข้อ เพื่อเป็นหลักในการปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลทุกด้าน ทุกระดับ และทุกสถานที่ เพื่อให้การประกอบวิชาชีพมีมาตรฐานสูง และแสดงออกถึงความตระหนักในความรับผิดชอบต่อทางจริยธรรมของพยาบาล³

คุณธรรมจริยธรรมเป็นหลักสำคัญในการปฏิบัติ การพยาบาล คุณลักษณะทางวิชาชีพด้านคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของพยาบาลทุกคน แต่จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารการพยาบาลด้านการศึกษาด้านบริการ และองค์กรวิชาชีพระดับประเทศจำนวน 30 คน พบปัญหาจริยธรรมของวิชาชีพการพยาบาล เช่น การปฏิบัติพยาบาลที่ไม่ได้มาตรฐาน พฤติกรรมบริการไม่เหมาะสม การเปิดเผยข้อมูลของผู้ป่วย การไม่ซื่อสัตย์ในการปฏิบัติหน้าที่ การประพฤติตนไม่เหมาะสม⁴ ส่วนการศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์วิทยาลัยพยาบาลระหว่างความต้องการของสังคมและความเป็นจริงในกลุ่มอาจารย์ ผู้ปกครอง นักศึกษา ผู้ใช้บัณฑิต และประชาชนจำนวน 1,399 คน พบว่า สังคมมีความต้องการต่อคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลทั้งคุณลักษณะส่วนตัวของบุคคลและคุณลักษณะทางวิชาชีพการพยาบาลในระดับมากที่สุด แต่ความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก⁵ นอกจากนี้

การศึกษาทัศนคติเชิงจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยเครือข่ายภาคกลาง สังกัดสถาบันพระบรมราชชนกจำนวน 352 คน พบว่า ด้านความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคี ความเมตตากรุณา และความเสียสละอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความยุติธรรม ความอดุสาหะ ความมีระเบียบวินัย และความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อยู่ในระดับดี⁶ ส่วนพฤติกรรมการเชิงคุณธรรมจริยธรรม 9 ด้านของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีแห่งหนึ่งจำนวน 167 คน พบว่า ด้านการเคารพในความเป็นบุคคลของผู้อื่นอยู่ในระดับสูงกว่าด้านอื่น ในขณะที่ด้านความรับผิดชอบ และความมีระเบียบวินัย อยู่ในระดับต่ำกว่าด้านอื่น⁷

การพัฒนานักศึกษาพยาบาลให้เป็นพยาบาลที่เพียบพร้อมด้วยคุณธรรมจริยธรรม กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม จากการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้คุณลักษณะทางจริยธรรมจากกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักศึกษาพยาบาลพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีส่วนในการเสริมสร้างคุณลักษณะทางจริยธรรม ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละกิจกรรม เช่น กิจกรรมไหว้ครูเสริมสร้างคุณลักษณะทางจริยธรรมด้านความกตัญญูมากที่สุด กิจกรรมกีฬาและรับน้องใหม่เสริมสร้างคุณลักษณะทางจริยธรรมด้านความสามัคคีมากที่สุด⁸ ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์การรับรู้ของนิสิตระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมนิสิตในแต่ละปีทำให้นิสิตได้รับการพัฒนาคุณธรรม เช่น ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน การมีวินัย ความรับผิดชอบ ความกตัญญู ความมีสติรอบคอบ⁹

เมื่อพิจารณาความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพการพยาบาล และปัญหาพฤติกรรมทางจริยธรรม ระดับคุณธรรมจริยธรรมของพยาบาลหรือนักศึกษาพยาบาลแล้ว การพัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักศึกษาพยาบาลจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นประกอบกับประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ช่วยส่งเสริมคุณลักษณะที่เหมาะสมให้

กับนักศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนา กิจกรรมและศึกษาผลของกิจกรรมในการพัฒนา คุณลักษณะทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะทาง วิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาลด้านคุณธรรมจริยธรรม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมครั้งนี้มุ่งพัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ ทางด้านคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้ง แนวทางการปฏิบัติทั้งในชีวิตประจำวันและวิชาชีพการ พยาบาล ผู้วิจัยเลือกทฤษฎีการกระจำง่าค่านิยมและ ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เป็นหลักในการ ออกแบบกิจกรรม ทฤษฎีการกระจำง่าค่านิยมคือว่า ค่านิยมคือ สิ่งที่คุณคิดถือถือเป็นหลักประพฤติปฏิบัติ ในการดำเนินชีวิต แต่ละบุคคลมีค่านิยมที่แตกต่างกัน ตามประสบการณ์และการเรียนรู้ซึ่งค่านิยมอาจแปรเปลี่ยน ได้ตามประสบการณ์ที่เปลี่ยนไป ค่านิยมอาจแสดงออก ในลักษณะต่าง ๆ เช่น เจตคติ ความเชื่อ ความสนใจ ความรู้สึก กระบวนการกระจำง่าค่านิยมเป็นการทำให้ บุคคลค้นหาและเลือกค่านิยมตนเองผ่าน 3 ขั้นตอนหลัก คือ 1) การเลือกค่านิยม เป็นการเลือกอย่างอิสระ จากหลายทางเลือกและพิจารณาผลที่เกิดขึ้นจากแต่ละ ทางเลือก 2) การเห็นคุณค่า ยินดีกับสิ่งที่เลือก และ ยืนยันเปิดเผย และ 3) ปฏิบัติตามค่านิยมที่เลือก¹⁰ วิธีการสร้างเสริมการกระจำง่าค่านิยมมีอยู่หลายวิธี เช่น การให้นักศึกษาอภิปราย เขียน จัดลำดับ หรือลงคะแนน เสียงเกี่ยวกับค่านิยมที่กำหนดเป็นข้อความหรือคำถาม หรือกรณีศึกษาที่มีลักษณะเป็นการกำหนดสถานการณ์¹¹

ส่วนทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เป็นการ เรียนรู้ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน การเรียนรู้ที่ต่อเนื่องกัน

คือ ประสบการณ์เชิงรูปธรรม (concrete experience) การสังเกตอย่างไตร่ตรอง (reflective observation) ความ คิดรวบยอดแบบนามธรรม (abstract conceptualization) และการทดลองปฏิบัติจริง (active experimentation)¹² เมื่อนำมาจัดกิจกรรมดำเนินตามขั้นตอนดังนี้ 1) ประสบการณ์ให้นักศึกษาถึงประสบการณ์เดิมมาใช้ หรือจัดประสบการณ์ให้กับนักศึกษา 2) การสะท้อนคิด และอภิปราย เป็นการที่นักศึกษาได้คิดทบทวน ประสบการณ์ที่ได้รับ แสดงความคิดเห็นให้ได้ข้อสรุปที่ หลากหลายหรือนำเชื่อถือมากขึ้น 3) ความคิดรวบยอด จากการสรุปจากการอภิปรายของนักศึกษา และ 4) การ ประยุกต์แนวคิด เป็นการนำความรู้ที่ได้ไปสู่การปฏิบัติ¹³

การทบทวนวรรณกรรมพบว่า กิจกรรมที่สร้างจาก ทฤษฎีการกระจำง่าค่านิยมและการฝึกปฏิบัติช่วยพัฒนา ลักษณะจริยธรรมวิชาชีพครูในด้าน ความมีวินัย ความอดทน ความรับผิดชอบ ความเมตตา ความศรัทธา ในวิชาชีพครู ความขยันหมั่นเพียร ความประหยัด ความ ซื่อสัตย์ และความยุติธรรม¹⁴ และกิจกรรมพัฒนา จริยธรรมแบบเรียนรู้เชิงประสบการณ์ช่วยพัฒนา จริยธรรมนักศึกษาพยาบาลด้านความรับผิดชอบและ ความสุภาพอ่อนโยน¹⁵

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาความหมายและ พฤติกรรมทางจริยธรรมของคุณลักษณะทางวิชาชีพด้าน คุณธรรมจริยธรรม 4 ด้าน คือ ความเมตตา กรุณา ความ รับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และความเสียสละจากแนวทาง การพัฒนาจริยธรรมไทย¹⁶ ร่วมกับแนวคิดเกี่ยวกับ คุณธรรมจริยธรรมทางวิชาชีพการพยาบาลจากองค์กร วิชาชีพการพยาบาลได้แก่ ข้อบังคับสภาการพยาบาลว่า ด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและ การผดุงครรภ์ พ.ศ. 2550² สมรรถนะผู้ประกอบการวิชาชีพ การพยาบาลและการผดุงครรภ์ ด้านจริยธรรม จรรยาบรรณ และกฎหมาย และด้านคุณลักษณะทาง วิชาชีพ¹⁷ และจรรยาบรรณพยาบาลฉบับปี พ.ศ. 2546³ นำมากำหนดเป็นสาระการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรม ครั้งนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลองแบบศึกษากลุ่มเดียววัดสองครั้ง (one group pretest-posttest design) เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล ประชากร คือนักศึกษาพยาบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2557 สังกัดสถาบันการศึกษาพยาบาลในกำกับของรัฐแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 232 คน ซึ่งเป็นระดับชั้นปีที่ได้เรียนวิชาต่างๆ ทางวิชาชีพการพยาบาลทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมากขึ้น ลักษณะที่สำคัญคือ การเริ่มฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยเป็นครั้งแรก กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) คือ นักศึกษาพยาบาลที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมเป็นนักศึกษาหญิงทั้งหมดอายุระหว่าง 19-21 ปี จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่เพียงพอ สำหรับงานวิจัยเชิงทดลอง¹⁸

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับนักศึกษาพยาบาลที่เข้าร่วมกิจกรรม

1.1 แบบประเมินคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมทั้งในชีวิตประจำวันและวิชาชีพการพยาบาล แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจคุณธรรมจริยธรรมทางการพยาบาล จำนวน 23 ข้อ กำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้ระดับนำไปใช้ ประกอบด้วยด้านความเมตตาากรุณา 6 ข้อ ความรับผิดชอบ 6 ข้อ ความซื่อสัตย์ 6 ข้อ และความเสียสละ 5 ข้อ ข้อคำถามเป็นสถานการณ์ 4 ตัวเลือก ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนนรวม 23 คะแนน

ส่วนที่ 2 แบบประเมินเจตคติทางวิชาชีพการพยาบาล จำนวน 30 ข้อ ประกอบด้วย ด้านความเมตตาากรุณา 7 ข้อ ความรับผิดชอบ 8 ข้อ ความซื่อสัตย์ 8 ข้อ และความเสียสละ 7 ข้อ เป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 7 อันดับ เกณฑ์ประเมินตั้งแต่ 0-6 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านในระดับน้อยที่สุด น้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก มาก และมากที่สุด คะแนนรวม 180 คะแนน

ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 6 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคุณธรรมจริยธรรม 1 ท่าน อาจารย์พยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญด้านคุณธรรมจริยธรรม 3 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัดและประเมินผล 1 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านอุดมศึกษา 1 ท่าน ค่า Item Objective Congruence: IOC ของแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจคุณธรรมจริยธรรมทางการพยาบาลเท่ากับ .87 และตรวจสอบความเที่ยงโดยวิธีแบ่งครึ่ง (split half method) มีค่าเท่ากับ .45 ส่วนแบบประเมินเจตคติทางวิชาชีพการพยาบาลมีค่า IOC เท่ากับ .89 ตรวจสอบค่าความเที่ยง ในนักศึกษาพยาบาลปีที่ 2 จำนวน 37 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .72

1.2 แบบบันทึกการเรียนรู้ ผู้วิจัยพัฒนาจากขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์¹⁵ กำหนด 4 ประเด็น คือ สารการเรียนรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม สารการเรียนรู้ด้านอื่นที่ได้รับจากการทำกิจกรรม แนวทางการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน และวิชาชีพการพยาบาลจำนวน 7 ชิ้นงาน ๆ ละ 8 คะแนน และการตีค่าความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ให้นักศึกษาแสดงความรู้ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมผ่านเทคนิคการตีค่าความสามารถในชั้นเรียนของแอนจิลและครอส¹⁹ จำนวน 7 ชิ้นงาน ๆ ละ 3 คะแนน ผู้วิจัยเป็นผู้ตรวจและให้คะแนน ดังนั้นคะแนนความรู้ความเข้าใจ ประกอบด้วย แบบทดสอบ

ผลของกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล

23 คะแนน บันทึกการเรียนรู้ 56 คะแนน และเทคนิคการตีค่าความสามารถในชั้นเรียน 21 คะแนน คะแนนรวม 100 คะแนน เกณฑ์การแปลผลคะแนนรวม คือ 85-100 หมายถึง ดีมาก 75-84 หมายถึง ดี 60-74 หมายถึง ผ่าน²⁰

1.3 แบบประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย หัวข้อการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ความน่าสนใจและส่งเสริมการเรียนรู้ของกิจกรรม ความเหมาะสมของการดำเนินกิจกรรม และความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 อันดับ เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยคือ ต่ำกว่า 1.80 หมายถึง มีความเหมาะสม/พึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด 1.81-2.60 หมายถึง มีความเหมาะสม/พึงพอใจอยู่ในระดับน้อย 2.61-3.40 หมายถึง มีความเหมาะสม/พึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง 3.41-4.20 หมายถึง มีความเหมาะสม/พึงพอใจอยู่ในระดับมาก 4.21-5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/พึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรม สำหรับผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล และเอกสารประกอบการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยสร้างโดยกำหนดการจัดกิจกรรมจากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 16 เล่ม จัดลำดับงานวิจัยตามค่าขนาดอิทธิพลมากไปน้อยเลือกงานวิจัยที่ค่าขนาดอิทธิพลอยู่ในระดับมาก 6 เล่มแรก^{14,15,21,22,23,24} พบว่า เทคนิคการจัดกิจกรรมในงานวิจัยส่วนใหญ่คือการอภิปรายแสดงความคิดเห็น เกม กรณีศึกษา และการฝึกปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกิจกรรมร่วมกับการฝึกมนุษยสัมพันธ์²⁵ ตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมและความเป็นไปได้ของการจัดกิจกรรมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 8 ท่าน ประกอบด้วยอาจารย์

พยาบาลผู้เชี่ยวชาญทางด้านคุณธรรมจริยธรรม 2 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านคุณธรรมจริยธรรม 2 ท่าน อาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมนักศึกษา 2 ท่าน ผู้บริหารฝ่ายกิจการนักศึกษาสถาบันการศึกษาพยาบาล 1 ท่าน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านอุดมศึกษา 1 ท่าน นำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงให้เหมาะสมก่อนนำไปจัดกิจกรรม

การดำเนินกิจกรรมมีขั้นตอนตามทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์²⁶ ขั้นที่ 1 ประสบการณ์ ผู้วิจัยเริ่มกิจกรรมให้นักศึกษาใช้ประสบการณ์เดิม บางกิจกรรมจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาในรูปแบบต่างๆ เช่น เกม การวิเคราะห์ตนเอง กรณีศึกษา การแสดงบทบาทสมมติที่สอดคล้องกับคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรมในชีวิตประจำวันและวิชาชีพการพยาบาล ขั้นที่ 2 การสะท้อนคิดและอภิปราย นักศึกษาได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่มตามประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนด ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างมากขึ้นรวมทั้งการยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ขั้นที่ 3 ความคิดรวบยอด นักศึกษาภายในกลุ่มช่วยกันสรุปผลจากการอภิปรายและนำเสนอภายในกลุ่มใหญ่ ผู้วิจัยช่วยสรุปเพิ่มเติมและสอดแทรกความรู้ในเรื่องนั้น ขั้นที่ 4 การประยุกต์แนวคิด นักศึกษาสะท้อนคิดสิ่งที่ได้เรียนรู้ในรูปแบบบันทึกการเรียนรู้ หรือผ่านเทคนิคการตีค่าความสามารถในชั้นผู้เรียน นอกจากนี้ได้นำวิธีการสร้างเสริมการกระจำคำนิยมมาใช้ คือ การจัดลำดับที่ การลงคะแนนเสียงเกี่ยวกับคำนิยม ประกอบด้วยกิจกรรม 14 กิจกรรม โดยเริ่มจากกิจกรรมสร้างความรู้จักคุ้นเคยเข้าใจตนเองและผู้อื่น คุณลักษณะและพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 4 ด้าน ตามลำดับดังนี้

กิจกรรมที่ 1 และ 2 การสร้างสัมพันธ์ภาพกระบวนกรกลุ่ม และการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดประสบการณ์การทำงานเป็นทีม เกม การวิเคราะห์ตนเอง เชื่อมโยงความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่และความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติตามกติกา

เบญจพร จึงเกรียงไกร และคณะ

อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากข้อมูลที่แตกต่างกัน ของสมาชิกแต่ละคนนำไปสู่ข้อสรุปของกลุ่ม และ นำเสนอ สะท้อนคิดสิ่งที่ได้เรียนรู้ในแบบบันทึกการเรียนรู้

กิจกรรมที่ 3-5 พฤติกรรมทางจริยธรรมของตนเองและพยาบาล โดยทบทวนพฤติกรรมที่ดีของตนเองและวิเคราะห์พฤติกรรมที่สอดคล้องกับ พฤติกรรมทางจริยธรรมของพยาบาล จัดลำดับ พฤติกรรมที่ต้องการพัฒนา เกมวาดภาพสัญลักษณ์ แทนคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรมของพยาบาล อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่ม สรุปและ นำเสนอเกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรมของพยาบาล สะท้อนคิดสิ่งที่ได้เรียนรู้แต่ละกิจกรรมในแบบบันทึก การเรียนรู้

กิจกรรมที่ 6 เกมวาดภาพสำนวนหรือสุภาษิตที่มีความหมายสอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรม 4 ด้าน ได้แก่ ความเมตตากรุณา คือ การไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีน้ำใจ ความรับผิดชอบ คือ รับผิดชอบในการกระทำของตนเอง ความซื่อสัตย์ คือ การไม่หลอกลวง ไม่เปิดเผย ความลับของผู้อื่น และความเสียสละ คือ การทำ ประโยชน์เพื่อส่วนรวมไม่หวังผลตอบแทน ร่วมกัน อธิบายความหมายคุณธรรมจริยธรรม 4 ด้าน และสรุป เชื่อมโยงพฤติกรรมทางจริยธรรมของพยาบาลทั้ง 4 ด้าน สะท้อนคิดสิ่งที่ได้เรียนรู้โดยระบุและบรรยาย เกี่ยวกับประเด็นสำคัญที่ได้เรียนรู้

กิจกรรมที่ 7 กำหนดสถานการณ์ทางวิชาชีพ การพยาบาลที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม 4 ด้าน คือ 1) ความเมตตากรุณา กระจื่อหรือร้อนในการช่วยเหลือผู้ป่วย 2) ความรับผิดชอบในการปฏิบัติการพยาบาล 3) ความซื่อสัตย์ไม่ปกปิดความผิดของตนเอง 4) เสีย เวลานอกเหนือจากเวลางานปกติช่วยเหลือผู้ป่วยและ เพื่อนร่วมงาน โดยให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันพิจารณา สถานการณ์ ๑ละ 1 กลุ่ม ตัดสินใจปฏิบัติและการแสดง บทบาทสมมติ ร่วมกันอภิปรายและสรุปพฤติกรรมทาง

จริยธรรมของพยาบาลในแต่ละสถานการณ์ ทำสารบัญ การเรียนรู้

กิจกรรมที่ 8 ใช้เทคนิคการลงคะแนนเสียง เกี่ยวกับค่านิยม 8 ข้อคำถามในสถานการณ์ทางวิชาชีพ การพยาบาลที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม 4 ด้าน นักศึกษาแต่ละคนได้ตัดสินใจเลือกอย่างอิสระและมี เหตุผล ใช้กระบวนการกลุ่มร่วมกันพิจารณาทางเลือกที่ เหมาะสม สะท้อนคิดสิ่งที่ได้เรียนรู้ในแบบบันทึกการ เรียนรู้

กิจกรรมที่ 9 การเขียนบันทึกการสะสมความดีส่ง ทุกสัปดาห์จำนวน 4 สัปดาห์ สัปดาห์สุดท้ายให้นักศึกษา เขียนบันทึกเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาที่พบในการ ทำความดี สาเหตุ และแนวทางแก้ไข

กิจกรรมที่ 10-11 กรณีศึกษาเกี่ยวกับความ รับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ความซื่อสัตย์ ไม่กระทำทุจริต หลอกลวง และความเสียสละในการช่วย เหลืองานส่วนรวม อภิปรายตามแนวคำถามเชื่อมโยงสู่ แนวทางปฏิบัติในวิชาชีพการพยาบาล ให้นักศึกษา ออกข้อสอบเกี่ยวสาระการเรียนรู้ที่ได้รับคนละ 1 ข้อ และตั้งกระทู้ถามตอบประเด็นที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

กิจกรรมที่ 12 สถานการณ์สมมติทางวิชาชีพ การพยาบาลให้นักศึกษาทุกคนแสดงบทบาทของ พยาบาลที่ให้การดูแลผู้ป่วยที่มีปัญหาทางการสื่อสาร และไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และสลับบทบาทเป็น ผู้ป่วยเพื่อได้เข้าใจความรู้สึกและความต้องการของ ผู้ป่วยร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับบทบาทของพยาบาลและ ความรู้สึกเมื่อเป็นผู้ป่วย สะท้อนคิดสิ่งที่ได้เรียนรู้ใน แบบบันทึกการเรียนรู้

กิจกรรมที่ 13-14 กรณีศึกษาที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความเมตตากรุณา คือ ปฏิบัติต่อผู้ป่วยด้วยสุภาพอ่อนโยน เต็มใจช่วยเหลือ ผู้ป่วย 2) ความรับผิดชอบ คือ การปฏิบัติการพยาบาล ตามมาตรฐาน 3) ความซื่อสัตย์ คือ การรักษาและ

ผลของกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล

ทำตามสัญญาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ป่วย และ 4) ความเสียสละ คือ การอาสาช่วยงานของส่วนรวมอภิปรายตามแนวคำถาม ร่วมกันหาข้อสรุปภายในกลุ่ม นำเสนอและสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ในรูปแบบแผนผังมโนทัศน์ และเขียนจริยธรรมประจำวัน

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยผ่านคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน เลขที่ ID 08-57-22 ว และขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือและเก็บข้อมูลต่อสถาบันการศึกษา ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัยให้ผู้ร่วมการวิจัยทราบ ผู้เข้าร่วมการวิจัยมีสิทธิ์ถอนตัวออกจากกรวิจัยได้ โดยไม่มีผลกระทบใดๆ การนำเสนอผลการศึกษาในภาพรวม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดโครงการการจัดกิจกรรมกับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ทั้งหมด เพื่อเชิญชวนเข้าร่วมกิจกรรม โดยอธิบายรายละเอียดที่จะปฏิบัติต่อนักศึกษาและการพิทักษ์สิทธิของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมตามเอกสารชี้แจงข้อมูล/คำแนะนำแก่ผู้ร่วมวิจัย พร้อมตอบข้อซักถามต่างๆ รวมทั้งชี้แจงการจัดกิจกรรมครั้งนี้เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรจัดนอกเหนือจากเวลาเรียนตามปกติ

จัดกิจกรรมตามที่กำหนดในแผนการจัดกิจกรรมจำนวน 6 ครั้ง 14 กิจกรรม ประมาณ 16 ชั่วโมง จัดกิจกรรมที่ 1-6 ในวันอาทิตย์ 10.00-17.00 น. และครั้งต่อไปจัดทุกวันจันทร์หรืออังคารโดยเวลาประมาณ 16:00 - 18:00 น. จัดกิจกรรมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ๆ ละ 2 ชั่วโมง ถึง 2 ชั่วโมง 30 นาที ครั้งละ 1-2 กิจกรรม โดยจัดกิจกรรมระหว่างเดือนมกราคม ถึง กุมภาพันธ์ 2558 มีขั้นตอนดังนี้

1. วันแรกของการจัดกิจกรรมชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรมอีกครั้งและให้นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนเซ็นหนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ (Informed Consent Form) หลังจากนั้นให้นักศึกษาตอบแบบประเมินคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านคุณธรรมจริยธรรมก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

2. เมื่อแต่ละกิจกรรมดำเนินการเสร็จสิ้น ให้นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม เขียนบันทึกการเรียนรู้หรือใช้การประเมินตามเทคนิคการตีค่าความสามารถในชั้นเรียนตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในแผนการจัดกิจกรรม

3. ภายหลังจากเข้าร่วมทุกกิจกรรม ให้นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมตอบแบบประเมินคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านคุณธรรมจริยธรรมและแบบประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติบรรยายและสถิติทดสอบ paired-t-test ภายหลังจากทดสอบข้อมูลมีการแจกแจงแบบปกติ และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกการเรียนรู้เทคนิคการตีค่าความสามารถในชั้นเรียนโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลของกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล

ความรู้ความเข้าใจคุณธรรมจริยธรรมทางการพยาบาล เมื่อเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจคุณธรรมจริยธรรมทางการพยาบาล และเจตคติทางวิชาชีพการพยาบาล ด้วยสถิติ paired t-test พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ความเข้าใจคุณธรรมจริยธรรมทางการ

เบญจพร จึงเกรียงไกร และคณะ

พยาบาล และคะแนนเฉลี่ยด้านเจตคติทางวิชาชีพการพยาบาลหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วม กิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจคุณธรรมจริยธรรมทางการพยาบาล และเจตคติทางวิชาชีพการพยาบาล ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล (N = 30)

คุณลักษณะทางวิชาชีพ ด้านคุณธรรมจริยธรรม	ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม		หลังเข้าร่วมกิจกรรม		t-test	p-value
	Mean	SD	Mean	SD		
ด้านความรู้ความเข้าใจ	15.80	2.27	17.33	1.92	3.20	.003
ด้านเจตคติ	136.37	9.71	143.83	10.51	5.07	<.001

การจัดกิจกรรมในแต่ละกิจกรรมมีการประเมินความรู้ความเข้าใจคุณธรรมจริยธรรมจากการเขียนบันทึกการเรียนรู้ที่ได้รับภายหลังเข้าร่วมกิจกรรม และประเมินโดยใช้เทคนิคการตีค่าความสามารถในชั้นเรียนร่วมกับคะแนนจากแบบทดสอบที่นำเสนอก่อนหน้านี้ คะแนนรวม 100 คะแนน ความรู้ความเข้าใจคุณธรรมจริยธรรมหลังเข้าร่วมกิจกรรมโดยภาพรวม คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 79.40 คะแนน (SD = 6.57) อยู่ในระดับดี

เมื่อพิจารณาแต่ละส่วนของการประเมินมีดังนี้ 1) ความรู้ความเข้าใจคุณธรรมจริยธรรมทางการพยาบาลจากแบบทดสอบ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.33 คะแนน (SD = 1.92) 2) แบบบันทึกการเรียนรู้คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 44.47 คะแนน (SD = 5.82) 3) เทคนิคการตีค่าความสามารถในชั้นเรียน คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 17.60 คะแนน (SD = 1.67) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความรู้ความเข้าใจคุณธรรมจริยธรรมหลังเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล

รายการประเมิน	คะแนน			
	Max	Min	Mean	SD
แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจคุณธรรมจริยธรรมทางการพยาบาล	21	13	17.33	1.92
แบบบันทึกการเรียนรู้	54	33	44.47	5.82
เทคนิคการตีค่าความสามารถในชั้นเรียน	21	15	17.60	1.67
รวม	90	66	79.40	6.57

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบบันทึกการเรียนรู้พบว่านักศึกษาทุกคนระบุถึงคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 4 ด้าน เป็นสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ รองลงมาเป็นคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ส่วนสาระการเรียนรู้อื่นๆ ที่ได้มากที่สุดคือ การ

รับฟังข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รองลงมาคือการทำงานเป็นทีม แนวทางการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันที่นักศึกษาระบุมากที่สุดคือ ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี รองลงมาคือ การเอื้อเฟื้อช่วยเหลือคนอื่นที่เดือดร้อน ขาดโอกาส สุดท้ายคือ

ผลของกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล

แนวทางการนำไปปฏิบัติในวิชาชีพการพยาบาลที่ นักศึกษาระบุมากที่สุดคือ รับผิดชอบต่อหน้าที่ในการ ดูแลผู้ป่วยที่ได้มอบหมาย รองลงมาคือ ปฏิบัติต่อผู้ป่วย ด้วยกิริยาจากที่สุภาพอ่อนโยน ส่วนแนวทางอื่น ๆ ที่นักศึกษาระบุเป็นจำนวนมากกว่าร้อยละ 50 เช่น ช่วย เหลือเพื่อนร่วมงานในการทำงานเพื่อผู้ป่วยและ ส่วนรวม ยอมรับในความแตกต่างของผู้ป่วยแต่ละคน เอาใจใส่ในความรู้สึกและความต้องการของผู้ป่วย ยอมรับการกระทำที่ผิดพลาด การทำงานเป็นทีม กระตือรือร้นและเต็มใจในการช่วยเหลือผู้ป่วย รับฟัง และยอมรับความคิดเห็นของผู้ป่วย

ผลการประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนา คุณลักษณะทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล

การจัดกิจกรรมในครั้งนี้นักศึกษาพยาบาลที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ประเมินการจัดกิจกรรม คือ การบรรลุ วัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 3 ข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.77-4.93 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความน่าสนใจและส่งเสริมการเรียนรู้ และความ เหมาะสมของการดำเนินกิจกรรมค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 และ 4.84 ตามลำดับ อยู่ในระดับมากที่สุด สุดท้ายคือ ความพึงพอใจโดยรวมต่อการเข้าร่วมกิจกรรมค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.83 อยู่ในระดับมากที่สุด ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล

รายการประเมิน	Mean	SD	แปลผล
1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของท่านในการเข้าร่วมกิจกรรม			
1.1 ได้รับความรู้และแนวทางการปฏิบัติด้านคุณธรรมจริยธรรม ทั้งในชีวิตประจำวันและวิชาชีพการพยาบาล	4.80	.41	มากที่สุด
1.2 เข้าใจและเห็นความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมทั้งในชีวิตประจำวัน และวิชาชีพการพยาบาล	4.93	.25	มากที่สุด
1.3 พัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านคุณธรรม จริยธรรม ได้แก่ความ เมตตา กรุณา ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์และความเสียสละ	4.77	.43	มากที่สุด
2. ความน่าสนใจและส่งเสริมการเรียนรู้	4.75	.44	มากที่สุด
3. ความเหมาะสมของการดำเนินกิจกรรม	4.84	.28	มากที่สุด
4. ความพึงพอใจโดยรวมต่อการเข้าร่วมกิจกรรม	4.83	.46	มากที่สุด

สรุปผลการประเมินการจัดกิจกรรมโดยนักศึกษา ที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด 30 ราย จากการตอบ แบบประเมินในส่วนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ระบุว่าเป็นกิจกรรมที่น่าสนใจ มีประโยชน์ให้ความรู้และประสบการณ์ในด้านคุณธรรม จริยธรรมที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและวิชาชีพ

การพยาบาล และทำให้ตระหนักถึงความสำคัญ ของคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพการพยาบาล ข้อควรปรับปรุง คือ ควรให้จัดกิจกรรมในช่วงปิดภาค การศึกษาซึ่งเป็นเวลาที่เหมาะสมเพื่อทำกิจกรรมได้เต็มที่ และต่อเนื่อง นอกจากนี้บางกิจกรรมควรจัดให้ กระชับมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ความรู้ความเข้าใจคุณธรรมจริยธรรมทางการพยาบาล คณะนเรศชัยหลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากการจัดกิจกรรมครั้งนี้มีการสอดแทรกสาระด้านคุณธรรมจริยธรรมทุกกิจกรรมเริ่มจากคุณธรรมจริยธรรมในชีวิตประจำวันที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของนักศึกษาแล้วค่อย ๆ เพิ่มความลึกซึ้งลงในประเด็นคุณธรรมจริยธรรมของวิชาชีพการพยาบาลและการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ที่ช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจดังนี้ ขั้นที่ 1 กระตุ้นให้นักศึกษานำความรู้หรือประสบการณ์เดิมมาใช้ในกิจกรรมหรือจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาโดยใช้เทคนิคการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีสาระการเรียนรู้สอดคล้องกับคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์ตนเอง เกม บทบาทสมมติ กรณีศึกษา การปฏิบัติ ขั้นที่ 2 มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นนำเสนอข้อมูลของนักศึกษาแต่ละคน ทำให้สมาชิกภายในกลุ่มได้รับความรู้เพิ่มและหลากหลายมากขึ้น ร่วมกันวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปที่มีความน่าเชื่อถือ ขั้นที่ 3 ความคิดรวบยอดข้อสรุปของแต่ละกลุ่มได้นำเสนอแลกเปลี่ยนในกลุ่มใหญ่ ทำให้นักศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นจากข้อมูลของสมาชิกกลุ่มอื่นและการสรุปเพิ่มเติมจากวิทยากรขั้นที่ 4 ประยุกต์แนวคิด นักศึกษาประยุกต์ความรู้นำมาใช้ผ่านเทคนิคการตีค่าความสามารถในชั้นเรียนหรือสะท้อนคิดเกี่ยวกับความรู้ที่ได้นำไปสู่แนวทางการปฏิบัติในชีวิตประจำวันและวิชาชีพการพยาบาลในแบบบันทึกการเรียนรู้¹³

คณะนเรศชัยเจตคติทางวิชาชีพการพยาบาล หลังเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากทฤษฎีการเรียนรู้เชิงประสบการณ์สามารถพัฒนาเจตคติจากขั้นตอนในการจัดกิจกรรมตั้งแต่จัดประสบการณ์ส่งเสริมการทำงาน

ร่วมกัน การมีส่วนร่วมในความสำเร็จของกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการเป็นผู้เล่า ที่มีสมาชิกสนใจรับฟัง เสนอความคิดเห็นในกลุ่มซึ่งย่อมมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน นักศึกษาได้ชี้แจงหรือให้เหตุผลกับข้อมูลหรือการตัดสินใจของตนเอง รวมทั้งการเข้าใจและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างของสมาชิกคนอื่น¹³ ร่วมกับการบูรณาการการกระจำงค่านิยมซึ่งเป็นทฤษฎีที่พัฒนาทางด้านจิตพิสัยในกิจกรรมต่าง ๆ นักศึกษาได้ฝึกการตัดสินใจเลือกพฤติกรรมทางจริยธรรมที่ต้องการพัฒนาหรือเลือกปฏิบัติจากหลายทางเลือกในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมอย่างอิสระและมีเหตุผลด้วยตนเองตลอดจนเปิดเผยสิ่งที่ได้เลือกกับสมาชิกภายในกลุ่ม รวมทั้งรับรู้อิทธิงที่สมาชิกแต่ละคนได้เลือก ทำให้เข้าใจในความแตกต่างของบุคคลมากขึ้น รวมทั้งระบุแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมที่เลือกไปปฏิบัติซึ่งเป็นไปตามขั้นตอนการกระจำงค่านิยม สอดคล้องกับการศึกษาการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างพฤติกรรมการเอื้ออาทรต่อผู้ป่วยสำหรับนักศึกษาพยาบาลของพิชชากรณัจฉันทนกุล²⁶ โดยใช้วิธีการสอนต่าง ๆ คือ การกระจำงค่านิยม การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ การอภิปรายกลุ่มย่อย กรณีศึกษา และการประชุมปรึกษาทางคลินิก บูรณาการในการสอนวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช 1 ในภาคทฤษฎี พบว่า คณะนเรศชัยพฤติกรรมเอื้ออาทรต่อผู้ป่วยของกลุ่มทดลองหลังสอนมากกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์เนื้อหา นักศึกษาทั้งหมดได้เรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมทั้ง 4 ด้าน แนวทางการนำไปปฏิบัติในวิชาชีพการพยาบาลที่ระบุมากที่สุดคือ รับผิดชอบหน้าที่ในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับมอบหมาย รองลงมาคือ ปฏิบัติต่อผู้ป่วยด้วยกริยาจากที่สุภาพอ่อนโยน ซึ่งสอดคล้องกับข้อบังคับสภาการพยาบาลว่าด้วยการรักษาจริยธรรมแห่งวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ. 2550 ข้อที่ 7 การรักษามาตรฐานของ

ผลของกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล

วิชาชีพการพยาบาล และข้อที่ 10 การปฏิบัติต่อผู้ป่วยอย่างสุภาพ² และสอดคล้องกับจรรยาบรรณพยาบาลฉบับปี พ.ศ. 2546 ข้อที่ 7 รับผิดชอบในการปฏิบัติให้สังคมเกิดความเชื่อถือว่าไว้วางใจต่อพยาบาลและต่อวิชาชีพการพยาบาล³ ส่วนแนวทางการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันที่ระบุมากที่สุดคือ ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี รองลงมาคือ การเอื้อเฟื้อช่วยเหลือคนอื่นที่เดือดร้อน ขาดโอกาส สอดคล้องกับข้อบังคับสภาการพยาบาลฯ ข้อ 4 การดำรงตนให้สมควรในสังคมโดยธรรม และเคารพกฎหมาย² ส่วนแนวทางอื่นๆ ที่นักศึกษาระบุมากกว่าร้อยละ 50 เช่น ช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในการทำงานเพื่อผู้ป่วยและส่วนรวม ยอมรับในความแตกต่างของผู้ป่วยแต่ละคน เอาใจใส่ในความรู้สึกและความต้องการของผู้ป่วย ยอมรับการกระทำที่ผิดพลาด จากการศึกษาปัญหาจริยธรรมของวิชาชีพการพยาบาลของมณี อากานันท์กุล และคณะ⁴ พบว่า มีบางประเด็นที่สอดคล้องกัน คือ ไม่ใส่ใจกับการปฏิบัติหน้าที่ ใช้คำพูดไม่เหมาะสม ขาดความเอื้ออาทรและน้ำใจในการปฏิบัติงาน ละเลยการรับฟังข้อมูลจากผู้ป่วย และการปกปิดเมื่อทำงานผิดพลาด สิ่งที่นักศึกษาได้เรียนรู้ในกิจกรรมครั้งนี้ช่วยพัฒนาพฤติกรรมทางจริยธรรมที่พบว่ายังคงเป็นปัญหาในวิชาชีพการพยาบาล

การเขียนบันทึกการเรียนรู้ เป็นการให้นักศึกษาได้คิดทบทวนถึงประสบการณ์ที่อยู่ในรูปของกิจกรรมต่างๆ เช่น กรณีศึกษา บทบาทสมมติ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมทั้งการใช้หนังสือที่มีสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ซึ่งช่วยพัฒนาและประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาได้และสอดคล้องกับการศึกษาของโลว์และลาสกาลา²⁷ โดยใช้หนังสือบันทึกประสบการณ์เป็นเครื่องมือในการสอน ประเด็นเกี่ยวกับความรู้สึกเอาใจเขามาใส่ใจเรา โดยมอบหมายให้นักศึกษาอ่านหนังสือเกี่ยวกับประสบการณ์ของมารดาที่มีบุตรคลอดก่อนกำหนด

พร้อมกับแนวคำถามให้นักศึกษาเขียนตอบพบว่า ทำให้นักศึกษาเห็นภาพต่าง ๆ ทั้งที่เกี่ยวกับผู้ป่วย มารดา และพยาบาล รวมทั้งเกิดความตระหนักในการดูแลสุขภาพในระยะยาว สภาพจิตใจและความสัมพันธ์ในครอบครัวเมื่อบุตรเจ็บป่วย

ประเด็นสำคัญที่พบจากการวิเคราะห์เนื้อหาคือ เจตคติเชิงบวกต่อสังคมทั่วไปและวิชาชีพ นักศึกษาระบุมากที่สุด คือ การมีน้ำใจจะทำให้สังคมสงบสุข รองลงมาคือ วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีคุณค่าและความกล้าที่จะทำความดี ส่วนด้านคุณธรรมจริยธรรม พบ 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ ความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ความซื่อสัตย์ในวิชาชีพการพยาบาล ความเสียสละในการช่วยงานของส่วนรวม และความเมตตากรุณาในวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งเจตคติเชิงบวกเป็นส่วนหนึ่งส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมเชิงบวกของนักศึกษา เนื่องจากพฤติกรรมถูกหรือผิดในสถานการณ์ต่างๆ ของบุคคลส่วนหนึ่งมีอิทธิพลจากส่วนประกอบด้านความรู้คือ ความเข้าใจในเหตุผลที่สามารถคิดแยกแยะความถูกผิด และองค์ประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึกหรือเจตคติคือ ความพึงพอใจ ศรัทธา ความนิยมยินดีในการยึดถือเป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติ¹⁶

สาระการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ จากแบบบันทึกการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษาระบุดังสาระการเรียนรู้อื่น 11 ประเด็น การรับฟังข้อมูลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นประเด็นที่นักศึกษาระบุมามากที่สุดนอกเหนือจากด้านคุณธรรมจริยธรรม รองลงมาคือ การทำงานเป็นทีม เช่นเดียวกับการศึกษาของเจอร์ราดและบิลลิงตัน²⁸ เรื่องการรับรู้ประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักศึกษาพยาบาล พบว่า นักศึกษาได้พัฒนาด้านการส่งเสริมบุคลิกภาพเนื่องจากได้พบปะผู้คนที่หลากหลาย ได้เรียนรู้พัฒนาการสื่อสารและสร้างเครือข่ายที่ช่วยสนับสนุน นอกจากช่วยพัฒนาด้านทักษะการปฏิบัติงาน เช่น การบริหารเวลาให้มี

ประสิทธิภาพ การจัดระบบงาน การติดต่อประสานงาน การทำงานเป็นทีม รวมทั้งพัฒนาด้านการคงอยู่ เนื่องจากการมีสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม การสนับสนุนให้กำลังใจกัน และความเป็นเพื่อน

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำกิจกรรมไปใช้

1.1 ผลการใช้กิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านคุณธรรมจริยธรรม 4 ด้าน สารระการ เรียนรู้ของกิจกรรมในครั้งนี้สอดคล้องกับระดับความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาล ปีที่ 2 จึงเหมาะสมในการนำไปจัดกิจกรรมสำหรับ นักศึกษาชั้นปีดังกล่าว ส่วนการนำไปประยุกต์ใช้สำหรับ นักศึกษาพยาบาลระดับชั้นปีอื่นสามารถทำได้โดยการ ปรับสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสม เช่น นักศึกษาพยาบาล ชั้นปี 3 และ 4 ปรับบทบาทสมมติหรือกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการพยาบาลให้มีความซับซ้อนและเป็นประเด็นขัดแย้งทางจริยธรรม (ethical dilemma)

1.2 การประเมินผล ส่วนหนึ่งเป็นการ ประเมินจากแบบบันทึกการเรียนรู้ที่ให้นักศึกษาได้ ทบทวนสิ่งที่ได้เรียนรู้และนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติ และเทคนิคการตีค่าความสามารถในชั้นเรียนเป็นวิธีการ ประเมินที่เหมาะสมสอดคล้องกับสิ่งที่นักศึกษาได้ ปฏิบัติซึ่งอาจไม่จำเป็นต้องเขียนทุกกิจกรรมแต่ควรมี การให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาใน ครั้งต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยต่อไป

2.1 ศึกษาทดลองกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นใน ครั้งนี้กับกลุ่มนักศึกษาพยาบาล โดยจัดให้มีการศึกษา เปรียบเทียบคุณลักษณะทางวิชาชีพระหว่างนักศึกษาที่ เข้าร่วมกิจกรรมกับนักศึกษาที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม

2.2 ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรมเสริม หลักสูตรส่งเสริมคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรม

ด้านอื่น ๆ สำหรับนักศึกษาพยาบาล เช่น ความยุติธรรม ความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเอื้ออาทร เพื่อนักศึกษาได้พัฒนาคุณลักษณะทางคุณธรรม จริยธรรมครบทุกด้าน

2.3 วิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมทาง จริยธรรมของนักศึกษาพยาบาล เพื่อให้ได้ข้อมูลรอบ ด้าน และเชิงลึกมากยิ่งขึ้นโดยรวบรวมข้อมูลจากวิธีการ สัมภาษณ์ผู้ป่วยที่นักศึกษาดูแล อาจารย์ที่ดูแลการฝึก ปฏิบัติ และพยาบาล

2.4 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจคุณธรรม จริยธรรมทางการพยาบาลมีความเที่ยงเท่ากับ .45 ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ อาจเนื่องมาจากนำมาใช้ ใน การวิจัยนี้เป็นครั้งแรก จึงเป็นแนวทางในการพัฒนา เครื่องมือชุดนี้ให้มีความเที่ยงมากขึ้นโดยปรับภาษาใน ข้อคำถามให้ชัดเจนขึ้นและเพิ่มจำนวนข้อให้มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. Ibrahim F, Chinwanno W. Ethics in the nursing profession. In: Chinwanno W, Editor. Ethics in profession. Bangkok: Chuanpim; 2003. p. 159-65. (in Thai)
2. Thailand Nursing and Midwifery Council. Nursing and midwifery regulation on code of professional conduct (B.E.2550). In: Government Gazette, volume 124, part 83 e; 2007. p. 56-60. (in Thai)
3. The Nurses' Association of Thailand. Code of ethics for nurses volume B.E. 2546. Nakhon Pathom: ASEAN Institute for Health Development Printing House, Mahidol University; 2003. (in Thai)
4. Arpanantikul M, Senadisai S, Orathai P, Prapaipanich W. Research on Ethics of the nurses' profession. Nakhon Pathom, Mahidol University; 2013. (in Thai)
5. Khumthana P, Jamneian M, Choojai R. Research on Desirable features of nursing graduates according to the need of society: Boromarajonani College of Nursing, Ratchaburi. Nonthaburi, Ministry of Public Health; 2011. (in Thai)

ผลของกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพสำหรับนักศึกษาพยาบาล

6. Boonsin S, Rachawat P, Preungdej S. Ethical attitude of nursing students in nursing colleges under the jurisdiction of the Praboromarajchanok Institute, the Ministry of Public Health. *Nursing Journal of the Ministry of Public Health*. 2012;22(3):64–76. (in Thai)
7. Klaimanee S, Tipsuegnern T, Pongsuwan K. Ethical behavior of nursing students at Boromarajonani College of Nursing Nakhonratchasima. *Journal of Nursing and Education*. 2013;6(special):89–103. (in Thai)
8. Menanant L, Jirunthorn P, Aree-ue S. Self perception of ethical characteristics associated with extracurricular activities and sources of experiences among Ramathibodi nursing students. *Rama Nurs J*. 1999;5(3),216–37. (in Thai)
9. Tosati T. An application of cross impact analysis to determine guidelines for organizing the virtue development activities of education undergraduate students, Chulalongkorn University [thesis]. Bangkok, Chulalongkorn University; 2003. (in Thai)
10. Raths LE, Harmin M, Simon SB. *Values and teaching: working with values in the classroom*. Columbus: CE Merrill; 1966.
11. Simon SB, Howe LW, Kirschenbaum H. *Values clarification: A handbook of practical strategies for teachers and students*. New York: Hart; 1972.
12. Kolb DA. *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. New Jersey: Prentice-Hall; 1984.
13. Ministry of Public Health, Department of Mental Health. *Handbook of participatory training*. Bangkok: Wongkamol; 2000. (in Thai)
14. Permpoon P. A student development model for enhancing professional ethics of education students, Rajabhat Institutes [dissertation]. Bangkok, Chulalongkorn University; 2002. (in Thai)
15. Popattanachai U, Thongpet P, Keadthong W. Research on The development of ethical behavior of nursing students in Boromarajonani College of Nursing, Suratthani. Nonthaburi, Ministry of Public Health; 2007. (in Thai)
16. Ministry of Education. Development trends of Thai morality, technical conference concerning Thai morality between 22–27 January 1980. Bangkok: Department of Educational Techniques, Ministry of Education; 1980. (in Thai)
17. Thailand Nursing and Midwifery Council. *Competencies of registered nurses*. Bangkok: Siriyod Printing; 2010. (in Thai)
18. Van Dalen DB. *Understanding educationl research: An introduction*. 4th ed. New York: McGraw Hill Book; 1979.
19. Jamornmann U. *Authentic performance and portfolio assessment of learners for educational reform*. Bangkok: Funny Publishing; 1997. (in Thai)
20. Chulalongkorn University, Faculty of Education. *Announcement: Guidelines on the proposal and thesis examination*; 2011 [cited 2016 May 12]. Available from Chulalongkorn University Web site: portal.edu.chula.ac.th/academic/assets//news/law/test-thesis-2554. (in Thai)
21. Srichamnong N. *The effect of group counseling on Buddhist moral development of student nurses Royal Thai Air Force* [thesis]. Bangkok, Kasetsart University; 1995. (in Thai)
22. Amatayakul P. *The effect of group counseling on moral personality: sublime states of mind of guidance and educational psychology undergraduate students, faculty of education Srinakharinwirot University, Phitsanulok* [thesis]. Phitsanulok, Srinakharinwirot University; 1990. (in Thai)
23. Seepanha S. *The training curriculum development concerning the consciousness of virtue and morality for 5 year bachelor of education students, Thepsatri Rajabhat University, Lop Buri Province* [thesis]. Lop Buri, Thepsatri Rajabhat University; 2007. (in Thai)
24. Boonaree S. *Research on The effect of training of cognitive ability and moral reasoning on attitude towards moral behavior of student*. Bangkok, National Research Council of Thailand; 2003. (in Thai)
25. Yoodee P. *Group dynamics*. 4th ed. Chiang Mai: Klangwieng Printing; 2004. (in Thai)
26. Janthanakul P. *The development of a caring behavior model for nursing students* [dissertation]. Bangkok, Chulalongkorn University; 2011. (in Thai)
27. Low M, LaScala S. *Medical memoir: A tool to teach empathy to nursing students*. *Nurse Education Today*. 2015;35(1),1–3.
28. Gerrard S, Billington J. *The perceived benefits of belonging to an extra curricular group within a pre-registration nursing course*. *Nurse Educ Pract*. 2014,14(3),253–8.